

Oponentský posudek diplomové práce Kateřiny Veselovské „Členská negace a způsoby jejího vyjadřování v současné češtině“

Předložená diplomová práce otevírá téma členské negace v češtině, kterému nebyla v naší bohemistice dosud věnována výraznější pozornost. Autorka se k ní přibližuje zaprvé zkoumáním jazykového materiálu, primárně korpusového (SYN2005 a PDT). Jako hlavní cíl si klade definovat pravidla výskytu členské negace v češtině. Nutným předpokladem je také vymezení vztahu členské negace k negaci větné, přičemž redefinování tohoto vztahu oproti převažujícímu dosavadnímu pojetí je klíčovou ideou práce. Druhou cestou, kterou diplomantka pro důkladné poznání zkoumané problematiky volí, je studium různých pojetí (nejen členské) negace v různých přístupech k jazyku, konkrétně generativním, konstrukčním a funkčně generativním. V závěru práce autorka přináší také některé pozměňovací návrhy k anotačním zvyklostem při značkování Pražského závislostního korpusu, vytvořené na základě svého zkoumání jazykového materiálu.

Autorčin přístup k členské negaci stojí na tom, že členská negace se nedefinuje povrchovou syntaktickou pozicí (před negovaným členem/frází), ale primárně sémanticky – podle dosahu negačního operátoru, ať už se povrchově realizuje na predikátu, nebo jako částice. Tento přístup umožňuje jednotné pojetí členské negace a model popisu negace v češtině tak zpřehledňuje a zjednodušuje. Velkou výhodou je přitom autorčina obeznámenost s Pražským závislostním korpusem, neboť díky tektogramatickým reprezentacím může autorka práce svou interpretaci jednotlivých vět s členskou negací názorně demonstrovat.

Diplomovou práci kolegyně Veselovské oceňuji zejména kvůli třem aspektům:

1. Autorka projevila velkou míru odborné otevřenosti, když se nepředpojatě seznámila s přístupy tří směrů, které se vůči sobě navzájem výrazně vymezují. Usilovala o racionální představení jednotlivých pojetí negace pomocí příslušného metajazyka. Zejména zahrnutí konstrukční gramatiky je vzhledem k stoupajícímu vlivu tohoto přístupu cenné, neboť se jedná o první text podobného zaměření v češtině.
2. Předložená práce vykazuje výraznou snahu po exaktním zformulování pravidel, která určují chování členské negace v češtině, k nimž autorka došla induktivní metodou na základě pečlivě posbíraných jazykových dat. Její diplomová práce zejména v těchto pasážích projevuje rysy metodicky korektního odborného přístupu.
3. Autorka navrhla na základě poznání jazykového materiálu nové pojetí členské negace a tento návrh dovedla až k aplikovaným výstupům v podobě zpřesnění pravidel pro anotátory Pražského závislostního korpusu.

K práci si dovoluji mít jednu poznámku a jeden dotaz:

1. Je zřejmé, že představit popis jednoho gramatického jevu ve třech různých pojetích je úkol náročný, jehož úskalí spočívá zejména v tom, do jaké míry je třeba představit jednotlivé teorie samotné, nejen jejich pojetí dané problematiky, a dále v tom, jakým způsobem tyto popisy kriticky porovnat. Domnívám se, že ani jednomu z těchto úskalí se autorka nevyhla. V

té první oblasti například nejobširněji představila u nás zavedený funkčně generativní popis, přičemž u ostatních dvou teorií, u nás méně využívaných při vlastním gramatickém popisu, se občas vyskytují místa nedourčenosti, kde chybí vysvětlení některých pojmů nebo například není některý termín používán v souladu s českou tradicí (kupříkladu chybí definice vztahu c-command v generativní části, klíčového pojmu při explanaci chování negace v syntaktické struktuře, nebo určení zkratky cat jako „určení rámce z hlediska morfologické kategorie“ na s. 61, kde se kategorií myslí slovní druh). Zároveň i popisná síla jednotlivých přístupů k negaci by si zasloužila explicitní komparativní komentář, jinými slovy zhodnocení, zda si autorka myslí, že všechny tři přístupy mohou popsat členskou negaci adekvátně, nebo nikoliv.

2. V příkladech uvedených v diplomové práci se mi nepodařilo (až na příklad na s. 72) zaznamenat případy členské negace před předložkovými frázemi, ať už ve funkci valenčního, nebo volného doplnění. Mohla by k tomu autorka podat komentář? Vyskytly se tyto fráze v jejím materiálu a v jaké frekvenci? Jsou tyto konstrukce něčím specifické?

Na závěr bych ráda doplnila, že práce má uspokojivou jazykovou úroveň a pečlivě dodržuje kodifikovanou pravopisnou normu.

Diplomová práce Kateřiny Veselovské rozhodně nejen z tohoto důvodu naplňuje požadavky kladené na diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě.

Navrhované hodnocení: výborně

V Hořovicích dne 14. 5. 2010

Mgr. Eva Lehečková